



## 8. POLISI A CHANLLAWIAU DIOGELU Y GWASANAETH ADDYSG

### 1. CYFLWYNIAD

- 1.1. Mae'r polisiau a'r gweithdrefnau ar gyfer y Gwasanaeth Addysg yn cyd-fynd â pholisiau corfforaethol Cyngor Gwynedd ac wedi'i llunio yng nghyd-destun gweledigaeth y cyngor ar gyfer sicrhau diogelwch a lles plant a phobl ifanc Gwynedd.
- 1.2. Mae Gwasanaeth Addysg Gwynedd yn cydnabod ei rwymedigaethau statudol o ran diogelu plant mewn addysg. Mae'r gwasanaeth addysg yn amcanu i sicrhau lles a diogelwch plant a phobl ifanc sy'n defnyddio gwasanaethau o fewn a thu allan i ysgolion a darpariaethau addysgol eraill.

### 2. CEFNDIR DEDDFWRIAETHOL

- 2.1. Mae'r Awdurdod yn cydymffurfio â gofynion ac egwyddorion:
  - Canllawiau Amddiffyn Plant Cymru Gyfan 2008
  - Diogelu Plant Mewn Addysg: Cylchlythyr 005/2008 LLC
  - Gweithio Gyda'n Gilydd – o ran Deddf 2004
  - Protocolau a Pholisiau Bwrdd Diogelu Plant Gwynedd a Môn a
  - Gweledigaeth Panel Strategol Diogelu Plant ac Oedolion Gwynedd
  - Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014
- 2.2. Yn ogystal mae gan y gwasanaeth addysg rôl fonitro ar gyfer sicrhau bod Ysgolion Gwynedd yn deall ac yn gweithredu gweithdrefnau diogelu plant.

### 3. CYFRIFOLDEBAU O FEWN Y GWASANAETH ADDYSG

- 3.1. Y Pennaeth Addysg (Arwyn Thomas) yw'r Prif Swyddog Statudol gyda chyfrifoldeb dros sicrhau bod y gwasanaeth yn cyflawni'n llawn ei rwymedigaethau statudol yng nghyd-destun Diogelu Plant.
- 3.2. Dirprwyir y cyfrifoldeb arweiniol ar gyfer datblygu polisiau a gweithdrefnau i'r Swyddog Gweithredol Dynodedig Diogelu Plant yr Adran Addysg (Ffion Rhisiart). Cydweithia yn agos gyda Gwasanaethau Cymdeithasol Plant i sicrhau polisiau a gweithdrefnau aml asiantaethol a hyfforddiant. **Y Swyddog Diogelu Plant (Ffion Rhisiart) yw Swyddog Gweithredol Dynodedig Diogelu Plant yr Adran Addysg ar gyfer derbyn unrhyw ymholiadau** (gweler Atodiad I).
- 3.3. Y Pennaeth Addysg sy'n cynrychioli Addysg ar y Bwrdd Diogelu Plant ac ar y Panel Strategol Diogelu Plant ac Oedolion Gwynedd. Mae'r Swyddog Gweithredol Dynodedig Diogelu Plant yr Adran Addysg (Ffion Rhisiart) yn cynrychioli Addysg ar y Panel Gweithredol Diogelu Plant ac Oedolion Gwynedd. Mae Swyddogion Addysg gweithredol o'r Tîm Disgyblion a Chynhwysiad yn cyfrannu'n llawn ar is-grwpiau - Polisi a Phrotocolau ac Adolygiadau Achosion Difrifol, ac yn weithredol fel aelodau Is-grŵp Cynllunio Diogelu Plant yr Adran Addysg.
- 3.4. Adroddir yn chwarterol i'r Tîm Rheoli Addysg yn erbyn dangosyddion cytunedig y Cyngor sy'n amlygu perfformiad yr Adran yn y maes diogelu. Bydd dilysu allanol am ansawdd gweithdrefnau diogelu yn cael ei gwblhau'n flynyddol, e.e. drwy asesu ysgolion gan gymheiriaid allanol.

### 4. DYLETSWYDDAU DIOGELU'R GWASANAETH AC YSGOLION/SEFYDLIADAU ADDYSGOL

- 4.1. Rôl y gwasanaeth Addysg ac Ysgolion Gwynedd o fewn y drefn Diogelu Plant yw sicrhau amgylchfyd ac ethos diogel lle y gall plant a phobl ifanc ddysgu gan roddi sylw digonol i'w lles a'u diogelwch. Dylai pob gweithiwr ystyried ei rôl ar gyfer:
- diogelu plant rhag niwed
  - atal camdriniaeth
  - hybu lles
- 4.2 Mae gan ysgolion a'r Gwasanaethau Addysg gyfrifoldeb i gydweithio gyda Gwasanaethau Cymdeithasol ac adrannau eraill y cyngor i hyrwyddo diogelwch trwy godi ymwybyddiaeth, gwella dealltwriaeth a chryfhau gwytnwch plant a phobl ifanc thrwy'r cwricwlwm yn ogystal â thrwy waith ataliol ac ymyrraeth gynnar; trwy gyfeirio pryderon, cyfrannu gwybodaeth a thuag at asesiadau o angen. Mae hyn yn cynnwys gwaith Gyda'n Gilydd a'r 'Fframwaith Asesiad ar y cyd i Deuluoedd' (JAFF), yn ogystal â phlant a phobl ifanc mewn angen neu sy'n agored i risg o gamdriniaeth. Bydd y gwasanaeth yn cydgordio'r gofynion ac yn gweithio'n agos gydag ysgolion ac asiantaethau eraill yn y maes diogelu, yn benodol felly Gwasanaethau Cymdeithasol, Gyda'n Gilydd, Iechyd a'r Heddlu.
- 4.3. Mae'r gwasanaeth addysg yn gweithredu ar gyfrifoldebau corfforaethol ac addysgol Gwynedd wrth sicrhau i'r holl ysgolion, unedau, colegau Addysg Bellach, lleoliadau addysg eraill a phartneriaid fod yn berchen ar weithdrefnau effeithiol wrth:
- rwystro pobl amhriodol rhag gweithio gyda phlant a phobl ifanc
  - hyrwyddo arferion ardderchog a herio arferion annigonol ac anniogel
  - adnabod ac ymateb yn gadarn i unrhyw achos o bryder yng nghyswllt diogelwch a lles plentyn gan weithredu ar weithdrefnau sy'n sicrhau diogelwch
  - monitro ac arfarnu'n rheolaidd i wella ansawdd strwythurau a gweithdrefnau diogelu'r gwasanaeth
- 4.4. Pe bai achos o ddiffyg gweithredu priodol yng nghyswllt achosion amddiffyn plant o fewn ysgolion Gwynedd yn cael ei amlygu, bydd y camau isod yn cael eu gweithredu:
- Bydd Ffion Rhisiart, Swyddog Diogelu Plant yr Adran yn cwblhau awdit diogelu o fewn yr ysgol heb unrhyw rybudd blaenorol
  - Bydd llythyr yn cael ei anfon i Gadeirydd Llywodraethwyr yr Ysgol i'w hysbysu o'r pryder
  - Bydd adroddiad yn cael ei llunio a'i rhannu gyda'r Ysgol a'r Llywodraethwyr yn dilyn yr awdit
- 4.5. Mae disgwyl i holl sefydliadau addysgol Gwynedd sicrhau:
- bod polisi diogelu plant cyfredol a chynhwysfawr mewn lle sy'n cyd-fynd a'r arweiniad a gynigir (Atodiad 2);
  - bod y polisiau a'r gweithdrefnau'n ystyried gweithgareddau all ddigwydd y tu mewn a thu allan i oriau i furiau'r ysgol (defnydd o gyfleusterau hamdden, ymweliadau addysgol, defnydd o gyfleusterau'r ysgol i ddibenion cymunedol ayyb)
  - bod polisiau yn cael eu adolygu a'u mabwysiadu yn amserol gan gorff llywodraethol yr Ysgol
  - bod un aelod o'r uwch dim rheoli yn berson dynodedig Diogelu Plant ac yn cymryd cyfrifoldeb o fewn y sefydliad am faterion Diogelu. Dylent roddi cyngor, anwytho pob aelod o staff newydd/llanw, cynnig arweiniad penodol a chyffredinol, sicrhau trefniadau hyfforddi a diweddarau, a bod yn ddolen gyswllt gyda'r gwasanaeth addysg/gwasanaethau cymdeithasol/asiantaethau eraill mewn materion diogelu;
-

- bod y Person Dynodedig Diogelu yn berchen ar yr awdurdod priodol i weithredu, wedi'i hyfforddi i'r lefel priodol a gyda phrofiad addas;
- bod 'eilydd/dirprwy' diogelwch yn wybyddus i bawb yn absenoldeb y Person Dynodedig;
- bod Llywodraethwr Dynodedig Diogelu Plant hefyd wedi'i hyfforddi i'r lefel priodol, eu bod ar gael i gynorthwyo'r Person Dynodedig pan yn briodol, ac yn cyfrannu at a chyflwyno'r Adroddiad Blynyddol i Lywodraethwyr i sylw'r Corff Llywodraethol yn flynyddol (Atodiad 3); a
- bod pob ysgol ac uned yn cyflwyno Adroddiad Blynyddol Diogelu Plant i sylw'r gwasanaeth Addysg pob blwyddyn, erbyn diwedd tymor yr Haf
- bod copi o phob cyfeiriad a wneir i'r Gwasanaethau Cymdeithasol I Ffion Rhisiart, Swyddog Diogelu Plant yr Adran Addysg).
- Eu bod yn cwblhau ffurflen 'Camau Nesaf' yn dilyn gwneud cyfeiriad a derbyn adborth gan y Gwasanaethau Cymdeithasol (Atodiad 8).

4.6. Rhoddir sylw dyladwy i'r categorïau o gamdriniaeth fel y'u hamlygir yng Nghanllawiau Amddiffyn Plant Cymru Gyfan 2008:

- Cam driniaeth corfforol
- Cam driniaeth emosiynol
- Cam driniaeth rhywiol
- Esgeulustod

4.7. Mae gan holl weithlu Gwasanaeth Addysg Gwynedd gyfrifoldeb :

- i fod yn ymwybodol o Ganllawiau Amddiffyn Plant Cymru Gyfan 2008
- i ymddwyn yn broffesiynol a chyfreithiol dros les a diogelwch plant a phobl ifanc
- "Chwythu'r Chwiban" os ydynt yn ymwybodol o unrhyw achos o gamdriniaeth
- i fod yn effro i arwyddion o gamdriniaeth ac i ymateb yn unol â chanllawiau Amddiffyn Plant Cymru Gyfan 2008 (gweler Rhan 2.1, 2.2, 2.3 a 2.4)
- i fod yn effro i arwyddion o gamdriniaeth gan oedolion sy'n gweithio gyda neu yn goruchwylio plant a phobl ifanc, ac ymateb yn unol â chanllawiau Amddiffyn Plant Cymru Gyfan 2008 (gweler Rhan 2.1, 2.2, 2.3 a 2.4)
- i fod yn effro i arwyddion o fwlio (gweler canllawiau cenedlaethol a lleol)
- gwybod sut i ymateb pan fo plentyn yn datgelu gwybodaeth a pha gamau priodol i'w cymryd (gweler Rhan 2.1,2.2,2.3 a 2.4)
- gwybod at bwy y dylid cyfeirio unrhyw amheuan neu ddatgeliad gan blentyn neu berson ifanc, y tu mewn a thu allan i oriau'r ysgol;
- i gyflwyno datganiad/cofnod ysgrifenedig o'r hyn a welwyd neu a glywodd gan blentyn neu berson ifanc

4.8. Yn unol â chanllawiau LLC mae'n ofynnol i pob ysgol adnabod athro a llywodraethwr dynodedig sydd â chyfrifoldeb dros faes Diogelu Plant (gweler Diogelu Plant Mewn Addysg: 005/2008).

4.9. Bydd Swyddogion yr Adran Addysg yn cynllunio a chydlynu darpariaeth gwasanaethau a dyrannu adnoddau er mwyn cyflawni gofynion Diogelu, yn unol â'r gofynion cyfreithiol, cenedlaethol a lleol. Cydweithir mewn partneriaeth, drwy'r Bwrdd Diogelu Gogledd Cymru, a'r Paneli Strategol/Gweithredol Diogelu Gwynedd ag asiantaethau eraill gan gyd gynllunio a darparu gyda gweithwyr proffesiynol ym maes gofal iechyd, gwasanaethau cymdeithasol, tîm cyfiawnder ieuencid.

4.10. Ar lefel strategol bydd gwasanaeth addysg Gwynedd yn:

---

- sicrhau cyswllt cyson â'r awdurdodau esgobaethol priodol ynghylch trefniadau ar gyfer yr ysgolion a gynorthwyr;
- monitro ac adrodd ar lwyddiant ysgolion yn flynyddol i gydymffurfio â Chanllawiau Amddiffyn Plant Cymru Gyfan 2008, yn enwedig gweithrediad polisiâu a gweithdrefnau priodol;
- Sicrhau strwythurau recriwtio a chyflogi diogel, yn unol â'r polisiâu Corfforaethol;
- Cydweithio'n gorfforaethol i sicrhau hyfforddiant staff i'r lefel priodol, gan gynnwys y personau dynodedig sy'n gyfrifol am amddiffyn plant (athrawon a llywodraethwyr);
- dwyn unrhyw ddiffygion i sylw Corff Llywodraethu'r Ysgol a'i gynghori ynghylch pa gamau sydd angen eu cymryd i'w cywiro;
- gweithredu i ddatrys unrhyw broblemau rhyngasiantaethol cyn gynted ag y deuir i wybod amdanynt;
- chwarae rhan lawn mewn adolygu achosion yn unol â Phennod 10 - Diogelu Plant; Gweithio Gyda'n Gilydd - dan Ddeddf Plant 2004 a Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant Cymru 2014;
- Rhannu gwybodaeth a deilliannau perthnasol am achosion ac adolygiadau gydag ysgolion/personau dynodedig fel rhan o'r drefn gwella ansawdd;
- Sicrhau cydweithio amlasiantaethol a phartneriaethol ar draws y gwasanaeth;
- Cydweithio gyda'r Bwrdd Diogelu Lleol a'r cyngor i sicrhau adnoddau priodol i ddiwallu anghenion yn y maes Diogelu

4.11. Ar lefel gefnogol bydd y gwasanaeth addysg yn sicrhau bod:

- hyfforddiant ar gael i'r lefel priodol i holl staff newydd yn yr Awdurdod, i staff fydd yn gweithio gyda phlant mewn ysgol a gwasanaethau addysg eraill, ac i lywodraethwyr ysgolion. Bydd yr hyfforddiant yn eu galluogi i gyflawni eu cyfrifoldebau amddiffyn plant yn effeithiol. Bydd hyfforddiant blynyddol ar gyfer sicrhau bod sgiliau a gwybodaeth staff yn cael eu diweddarau'n rheolaidd.
- hyfforddiant bellach i staff yr Awdurdod sy'n bennaf gyfrifol am amddiffyn a diogelu plant, wedi'i ddarparu drwy gydweithrediad gyda Bwrdd Diogelu Gogledd Cymru.
- cofnod o'r holl unigolion dynodedig a'r llywodraethwyr a enwebwyd gan y cyrff llywodraethu i fod yn gyfrifol am amddiffyn plant o fewn ysgolion, pa hyfforddiant a roddwyd i'r unigolion hynny a dyddiadau'r hyfforddiant.
- cyfleoedd i staff ddiweddarau hyfforddiant i'r lefel priodol pob tair blynedd, yn unol â pholisi'r Cyngor.
- cynnig polisiâu enghreifftiol a gweithdrefnau enghreifftiol i ysgolion ar phob agwedd o amddiffyn plant.
- gweithredu'n briodol yng nghyswllt honiadau o gam-drin yn erbyn staff a gwirfoddolwyr.
- darparu cyngor a chefnogaeth i ysgolion a gwasanaethau addysg eraill er mwyn delio ag achosion unigol: gweithredu ar eu rhan lle bo angen i ddatrys unrhyw anawsterau gydag asiantaethau partner y Bwrdd Diogelu.

4.12. Ar lefel weithredol bydd y Cyngor, mewn cydweithrediad a'r gwasanaeth addysg yn:

- sicrhau gweithdrefnau recriwtio diogel a bod yr holl archwiliadau penodol yn cael eu cyflawni a'u diweddarau ar staff, gwirfoddolwyr a llywodraethwyr sydd yn gweithio â phlant, fel bo'n briodol.
  - sicrhau trefniadau diogelu a hybu lles plant sydd ddim yn mynychu ysgolion, rhai sydd wedi eu gwahardd o'r ysgol, sy'n cael eu dysgu mewn unedau cyfeirio, sydd ag anghenion meddygol cymhleth a dwys, neu sy'n derbyn gwasanaeth gan diwtoriaid cartref.
  - monitro lles a diogelwch a budd addysgol plant sy'n cael eu haddysgu gartref.
  - Cydweithio gyda'r asiantaethau perthnasol i fonitro trefniadau Diogelu i ddysgwyr sy'n cael eu haddysgu y tu allan i'r sir
-

- sicrhau bod gweithdrefnau ar waith i ddelio â honiadau o gam-drin yn erbyn aelodau o staff yn unol â chanllawiau Llywodraeth Cymru. Gweithio gydag ysgolion ac asiantaethau partner y Bwrdd Diogelu Plant i sicrhau yr ymddrinnir â honiadau yn sydyn, yn deg ac yn gyson.
- sicrhau bod staff yr Awdurdod (gan gynnwys unrhyw staff sy'n cyflawni swyddogaethau ar ran yr Awdurdod) sy'n gweithio â phlant yn cael eu harchwilio i lefel briodol ac yn derbyn hyfforddiant i gyflawni cyfrifoldebau amddiffyn plant yn effeithiol.
- Sicrhau cefnogaeth i ysgolion wrth gysylltu â sefydliadau a gwasanaethau y tu allan i'r sir, er mwyn derbyn neu gyfnewid gwybodaeth berthnasol a hyrwyddo cydweithrediad effeithiol traws-sirol.

## **5. RÔL Y CORFF LLYWODRAETHOL MEWN YSGOLION A CHOLEGAU ADDYSG BELLACH**

- sicrhau bod gan eu sefydliad bolisiau a gweithdrefnau effeithiol ar waith i ddiogelu a hybu lles plant yn unol â'r canllawiau cenedlaethol a lleol, gan gynnwys ymrwymo adnoddau i faterion amddiffyn plant a monitro bod yr ysgol yn cydymffurfio â gofynion yn y maes;
- bod gan yr ysgol gweithdrefnau recriwtio diogel ac yn sicrhau bod yr holl archwiliadau priodol yn cael eu cyflawni ar staff newydd a gwirfoddolwyr newydd fydd yn gweithio â phlant, gan gynnwys archwiliadau'r Swyddfa Cofnodion Troseddol. (gweler Polisi Recriwtio Diogel);
- bod uwch aelod o dîm arwain/rheoli'r ysgol wedi'i ddynodi fel Person Dynodedig Diogelu/amddiffyn plant, ac yn derbyn lefel briodol o hyfforddiant gloywi a diweddiariad rheolaidd i ddiweddarau ei sgiliau a'i wybodaeth yn gyson, er mwyn rhoi cyngor a chefnogaeth i staff eraill. Bydd y Person Dynodedig yn cynnal cyswllt â'r gwasanaeth addysg ac yn gweithio ag asiantaethau eraill (gweler Atodiad 3 – rôl y Person Dynodedig mewn ysgol) a, lle bo hynny'n briodol, yn cyfarwyddo staff eraill. Dylid dynodi dirprwy yn absenoldeb y person dynodedig ac mewn sefydliadau mawr, neu rhai gyda nifer fawr o bryderon amddiffyn plant, bydd angen dynodi mwy nac un dirprwy;

bod y Person Dynodedig a'r holl staff a gwirfoddolwyr parhaol eraill sy'n gweithio â phlant yn derbyn yr hyfforddiant priodol fel y gallant gyflawni eu cyfrifoldebau amddiffyn plant yn effeithiol, a hyfforddiant gloywi i ddiweddarau eu gwybodaeth bob 3 blynedd. Hefyd bod staff a gwirfoddolwyr llanw/dros dro sy'n dirprwyo yn ystod absenoldebau tymor byr, ac a fydd yn gweithio â phlant, yn derbyn canllawiau clir ynghylch trefniadau'r ysgol ar gyfer amddiffyn plant a'u cyfrifoldebau;

- i sicrhau Llywodraethwr Dynodedig Diogelu wedi'i hyfforddi i lefel hyderus o ddeallusrwydd yn y maes, i gyflawni eu swyddogaethau ac i ddeall eu cyfrifoldebau diogelu ehangach. Dylai'r Llywodraethwr dynodedig gael cyswllt rheolaidd â'r pennaeth, a chynorthwyo i ddarparu gwybodaeth ac adroddiadau blynyddol i'r corff llywodraethu ar faterion lle nad oes honiadau yn erbyn staff;
- i ddilyn y canllawiau a gweithdrefnau cywir ble mae honiad o amddiffyn plant wedi'i wneud yn erbyn aelod o staff, gan gynnwys penodi ymchwilydd annibynnol pan yn briodol, yn unol â chanllawiau amddiffyn plant Cymru Gyfan 2008 (Rhan 4) a'r cylchlythyr Gweithdrefnau Disgyblu a Diswyddo Staff Ysgol: Canllawiau Diwygiedig i Gyrff Llywodraethu 002/2013.
- bod y polisi Diogelu'n cael ei adolygu'n flynyddol a'r adroddiad blynyddol yn cael ei gyflwyno i'r adran addysg pob blwyddyn, ac ar gael i rieni neu ofalwyr ar gais;
- bod y corff llywodraethu yn cywiro'n ddi oed unrhyw ddiffygion neu wendidau yn y trefniadau amddiffyn plant sy'n cael eu dwyn i'w sylw.

## **6. CYFRIFOLDEBAU YCHWANEGOL CYRFF LLYWODRAETHOL AR GYFER ADDYSG AML-SAFLE, Y TU ALLAN I ORIAU YSGOL A'R DEFNYDD CYMUNEDOL O LEOLIADAU**

---

- 6.1. Corff Llywodraethol ysgolion sy'n gyfrifol am reoli'r defnydd diogel o'u safleoedd y tu allan i oriau'r ysgol, heblaw pan mae trefniant ymddiriedolaeth mewn lle, neu mae cytundeb trosglwyddiad rheolaeth mewn lle (gweler Diogelu Plant Mewn Addysg 2008).
- 6.2. Pan fo Corff Llywodraethol yn comisiynu neu yn cynnig gweithgareddau a gwasanaethau o dan oruchwyliaeth uniongyrchol staff yr ysgol, mae'n rhaid gweithredu polisiau a gweithdrefnau Diogelu'r ysgol.
- 6.3. Ble mae plant a phobl ifanc yr ysgol yn cael cynnig gweithgareddau, gwasanaethu a phrofiadau y tu allan i'r ysgol, rhaid sicrhau bod yr endid hwnnw yn cydymffurfio'n llawn a pholisiau recriwtio diogel a bod gweithdrefnau Diogelu cadarn mewn lle. Dylai'r Corff Llywodraethol ddynodi person cyfrifol i sicrhau hyn, gan lunio asesiad risg Diogelwch priodol a'i fonitro.
- 6.4. Mae'n ddyletswydd cyfeirio unrhyw arferion Diogelu annigonol neu gwynion am leoliadau i sylw'r Swyddog Gweithredol Dynodedig Diogelu Plant (Ffion Rhisiart) yn yr adran addysg, er mwyn gallu gweithredi i leihau'r risg i holl blant a phobl ifanc Gwynedd.

## 7. RÔL PRIFATHRAWON A PHENAETHIAID

- sicrhau bod y polisiau a'r gweithdrefnau amddiffyn plant sy'n cael eu mabwysiadu gan y corff llywodraethu yn cael eu gweithredu'n llawn, a bod yr holl staff yn eu dilyn;
- sicrhau bod digon o adnoddau ac amser yn cael eu dyrannu fel bod y person dynodedig a staff eraill yn gallu cyflawni eu cyfrifoldebau, gan gynnwys cyfrannu at drafodaethau strategaeth a chyfarfodydd rhyngasiantaethol eraill, ac at asesiadau plant; a
- bod yr holl staff a gwirfoddolwyr yn deall y gweithdrefnau ac yn teimlo y gallent godi pryderon yng nghyswllt unrhyw arferion gwael neu anniogel yng nghyswllt plant, ac yr ymdrinnir yn sensitif, yn effeithiol ac yn brydlon â'r pryderon hynny yn unol â'r *Gweithdrefnau ar gyfer Chwythu'r Chwiban mewn Ysgolion a Pholisi Enghreifftiol - cylchlythyr 36/2007*.

## 8. RÔL Y PERSON DYNODEDIG MEWN YSGOL

- 8.1. Mae'r Person Dynodedig yn cyflawni rol allweddol o fewn ysgol wrth sicrhau ethos diogel, bod gweithdrefnau a pholisiau diogel yn cael eu sefydlu a'u gweithredu er lles disgyblion.
- 8.2. Dylai'r Person Dynodedig:
  - arwain a chymryd cyfrifoldeb dros reoli materion ac achosion diogelu ac amddiffyn plant
  - hyrwyddo lles a buddiannau Plant Mewn Gofal a grwpiau sy'n agored i niwed
  - bod yn aelod o dîm rheoli'r ysgol,
  - cymryd cyfrifoldeb am arferion, polisiau, gweithdrefnau a datblygiad proffesiynol yn y maes Diogelu. (gweler Atodiad 3)

## 9. RÔL PERCHENNOG YSGOLION/SEFYDLIADAU PRESWYL ANNIBYNNOL A RÔL PERCHNOGION YSGOLION ANNIBYNNOL

- Gweler Cylchlythyr Diogelu Plant Mewn Addysg 005/2008.

## 10. RÔL RHEOLWYR GOFAL PLANT CYN AC AR ÔL YSGOL, MEITHRINFYDD, LLEOLIADAU AC UNEDAU BLYNYDDOEDD CYNNAR

- 10.1. Dylai rheolwyr lleoliadau blynyddoedd cynnar, meithrinfeydd a phartneriaid sicrhau:
-

- eu bod yn gweithredu fel Person Dynodedig Diogelu ac yn ysgwyddo rol arweiniol mewn materion a gweithdrefnau diogelu, gan sicrhau diogelwch y plant yn eu gofal;
- bod pob aelod o staff a gwirfoddolwyr wedi'i ricriwtio'n ddiogel, eu bod yn derbyn hyfforddiant a chyrsgiau gloywi diogelu, a'u bod yn dilyn gweithdrefnau diogelu i'r safonau uchaf;
- bod amser ac adnoddau priodol ar gael i staff gyflawni eu dyletswyddau'n llawn, gan gynnwys amser i gyfrannu at asesiadau plant/mynychu cynadleddau achos a strategaeth fel bo'n briodol;
- bod polisiâu a chanllawiau diamwys a safonol wedi'i mabwysiadu ac ar gael i rieni, staff a buddiolwyr eraill.

## 11. HYFFORDDIANT I STAFF Y GWASANAETH ADDYSG GAN GYNNWYS YSGOLION

11.1. Dylai pob aelod o staff, fel rhan o drefniadau anwytho'r sefydliad (boed yn barhaol neu dros dro, a gwirfoddolwyr) dderbyn **arweiniad ysgrifenedig am bolisi a gweithdrefnau Diogelu**, gyda manylion cyswllt y Person Dynodedig, ar y diwrnod cyntaf yn y gwaith. (gweler Atodiad 6 - ysgolion)

- Disgwylir i holl staff newydd y gwasanaeth addysg, gan gynnwys ysgolion, ymgymryd â hyfforddiant Lefel Un/sylfaenol cyn gynted â phosib, yn unol â pholisi hyfforddiant Diogelu corfforaethol Gwynedd.
- Disgwylir i staff dderbyn hyfforddiant gloywi/adnewyddu o leiaf pob 3 blynedd.
- Disgwylir i'r Person Dynodedig a'r Llywodraethwr Dynodedig ddilyn cwrs lefel uwch, er mwyn sicrhau eu bod yn gallu cyflawni eu dyletswyddau'n llawn.
- Bydd Penaethiaid/llywodraethwyr yn derbyn hyfforddiant/arweiniad ar gyfer delio gyda honiadau ac achosion o gamdriniaeth broffesiynol (Rhan 4)
- Bydd y gwasanaeth addysg yn cadw cofnodion hyfforddiant ac arweiniad, gan gynnwys manylion hyfforddiant staff a llywodraethwyr.
- Disgwylir i ysgolion gyflwyno cofnod hyfforddiant diogelu staff yn flynyddol i'r gwasanaeth addysg, fel rhan o'r Adroddiad Blynyddol i Lywodraethwyr yn y maes Diogelu.
- Trefnir rhaglen hyfforddiant blynyddol drwy raglen hyfforddiant y Bwrdd Diogelu Gwynedd a Môn.

## 12. HONIADAU O GAMDRINIAETH GAN OEDOLYN YN ERBYN PLENTYN

12.1. Mae'n hanfodol bod pob honiad o gamdriniaeth yn cael sylw sydyn, teg a chyson er mwyn sicrhau diogelwch y plentyn a sicrhau lles y person a gyhuddwyd o'r gamdriniaeth.

12.2. Dylai pob aelod o staff y gwasanaeth addysg, gan gynnwys ysgolion, gyfeirio'n syth at *Ran 4 Canllawiau Amddiffyn Plant Cymru Gyfan, 2008*, gan ddilyn y drefn a nodir yn glir yno.

12.3. Os am arweiniad pellach, ac nid yw'r Person Dynodedig ar gael NEU mae'r honiad yn erbyn y Person Dynodedig, cysylltwch â'r adran addysg a'r Swyddog Dynodedig Diogelu (Ffion Rhisiartl) neu aelod arall o'r Is-grwp Cynllunio Diogelu Addysg - Keith Parry, Gwern Ap Rhisiart neu Bethan Eleri Roberts. Rhif ffôn: 01286 679007.

12.4. Os am arweiniad pellach cysylltwch â Thîm Cyfeiriadau Plant y Gwasanaethau Cymdeithasol : 01766 772 577 [CyfeiradauPlant@gwynedd.gov.uk](mailto:CyfeiradauPlant@gwynedd.gov.uk) ac os y tu allan i oriau gwaith 01248 353551

## 13. TREFNIADAU A GWEITHDREFNAU YSGOLION, CYFEIRIO ACHOSION, CADW COFNODION A CHYFRANNU A CHYNADLEDDAU ACHOS

---

13.1 Gweler y Blwch Coch Diogelu Plant am arweiniad (Atodiad 7)

**Adolygir: Chwefror 2017**

**Arwyddwyd: \_\_\_\_\_, Cadeirydd y Llywodraethwyr**

**Dyddiad: \_\_\_\_\_**



## Atodiad I

### SWYDDOG DYNODEDIG DIOGELU PLANT A PHOBL IFANC YR ADRAN ADDYSG (Ffion Rhisiart)

#### Cyfrifoldebau

##### 1. Strategol

- Cynllunio a chydlynu'r ddarpariaeth;
- Gweithio mewn partneriaeth ac asiantaethau eraill (e.e. gweithwyr proffesiynol ym maes gofal iechyd; timau troseddau ieuencid a'r Bwrdd Diogelu Plant Lleol)

##### 2. Cefnogi

- Sicrhau bod ysgolion a gynhelir yn ymwybodol o'u cyfrifoldebau amddiffyn plant a monitro eu perfformiad;
- Darparu a chynllunio hyfforddiant priodol a pholisïau a gweithdrefnau enghreifftiol;
- Darparu cyngor a chefnogaeth;
- Hwyluso cysylltiadau a chydweithrediad ag asiantaethau eraill, staff Addysg ac Unedau Cyfeirio.

##### 3. Gweithredol

- Cymryd cyfrifoldeb dros ddiogelu plant sydd wedi eu gwahardd o'r ysgol, neu sydd heb ddod o hyd i le mewn ysgol, (e.e. plant mewn Unedau Cyfeirio Disgyblion sy'n cael eu dysgu gan wasanaeth tiwtoriaid cartref yr Awdurdod);
- Bod yn rhan o ddelio gyda honiadau o gamdrin yn erbyn staff a gwirfoddolwyr;
- Sicrhau bod trefniadau ar waith i atal staff a gwirfoddolwyr anaddas rhag gweithio gyda plant.

##### 4. Darparu cyngor, arweiniad a chefnogaeth i staff addysg ac ysgolion

- gwaith achos, ymddangos yn y Llys, materion cyfreithiol;
- deddfwriaeth newydd;
- rheoli adroddiadau am ddisgyblion sydd ar goll;
- honiadau yn erbyn staff/Llywodraethwyr.
- Amgylchiadau penodol o gamdriniaeth, e.e. llurgunio'r organau cenedlu mewn marchod, hunan niweidio, gorfodaeth i briodi, salwch ffug neu salwch gwneud, trais yn y cartref, camdrin plenty gan blentyn arall, camfanteisio'n rhywiol a mudwyr ifanc;

##### 5. Datblygu cysylltiadau gweithio da a phartneriaethau da

- bod yn rhan o wneud penderfyniadau ar y cyd trwy gynrychiolaeth fel aelod o'r Bwrdd Diogelu Plant Lleol neu is-grwpiau;
- meithrin cysylltiadau gweithio cefnogol ac effeithiol â'r awdurdod lleol a rhwng asiantaethau partner;
- rhwydweithio ag unigolion dynodedig a llywodraethwyr dynodedig mewn ysgolion sy'n gyfrifol am amddiffyn plant;
- meithrin cysylltiadau â sefydliadau a mudiadau addysgol nad ydynt yn rhan o awdurdod lleol, gan gynnwys y sector annibynnol, sefydliadau Addysg Bellach, Gyrfa Cymru a sefydliadau hyfforddi; a chysylltiadau â grwpiau gwirfoddol.

##### 6. Hyfforddiant a chodi ymwybyddiaeth

- Llunio pecynnau a rhoddi hyfforddiant i godi ymwybyddiaeth ar faterion sydd yn ymneud ac amddiffyn plant (e.e. hyfforddiant lefel 1 ac hyfforddiant lefel 2, seiberfwlio, radicaleiddio, camfanteisio'n rhywiol);
-

- Llunio calendr a rhoddi hyfforddiant i godi ymwybyddiaeth am amddiffyn plant, y broses gyfeirio a phwysigrwydd cyd-weithio i gadw plant yn ddiogel;
- Creu bâs data cyfredol hyfforddiant adrannol;
- recriwtio a dethol;
- cwricwlwm (ffurfiol ac anffurfiol);
- cod ymddygiad i staff yr adran Addysg ac Ysgolion
- cyfrinachedd, cadw cofnodion, trosglwyddo cofnodion;
- cefnogi disgyblion sydd mewn perygl fel y gallent wneud y defnydd mwyaf o unrhyw gyfle addysgol; a
- Materion mewn Ysgolion lleol preswyl fel yn berthnasol.

**7. Ymwneud â materion allweddol a allai fod yn berthnasol i amddiffyn plant:**

- iechyd a diogelwch, ataliaeth/ffrwyno, bwlio;
- tripiâu ysgol, cludo disgyblion, ymweliadau preswyl, ymweliadau cyfnewid rhwng ysgolion;
- cyflogi plant, profiad gwaith;
- tynnu lluniau a defnyddio lluniau o blant;
- disgyblion heb le mewn ysgol;
- cawodydd a threfniadau newid;
- rhieni a helpwyr gwirfoddol eraill;
- cymorth cyntaf a gweinyddu meddyginiaethau;
- trefniadau ar gyfer clybiau ar ôl ysgol;
- defnyddio'r rhynggrwyd;
- plant gyda rhieni/gofalwyr sy'n dioddef o salwch meddwl neu anabledd;
- plant gyda rhieni/gofalwyr sy'n camddefnyddio cyffuriau neu sylweddau; a
- phlant mewn ysgolion preswyl y tu allan i'r awdurdod lleol.

**6. Monitro**

- lefelau cydymffurfio â gweithdrefnau a pholisiâu ym mhob ysgol
- unigolion dynodedig mewn ysgolion, ynghyd a'u cofnod hyfforddiant;
- llywodraethwr dynodedig mewn ysgolion ynghyd a'u cofnod hyfforddiant;
- cyfrannu at waith y Bwrdd Diogelu Plant Lleol a grwpiau sicrhau ansawdd; cyfeirio plant i'r Adran Gwasanaethau Cymdeithasol (niferoedd, ansawdd ac ymateb);
- lefel y gweithgareddau amddiffyn plant yn yr ysgolion a'r cysylltiadau i hyfforddiant a dderbyniwyd;
- mynychu cynhadleddau achos;
- plant ar y gofrestr amddiffyn plant; plant mewn angen a grwpiau bregus eraill.
- Cydymffurfio a chanllawiau Llywodraeth Cymru, gweithdrefnau neu safonau Bwrdd Lleol Diogelu Plant;
- Gweithredu argymhellion Adolygiadau Achosion Difrifol, neu debyg; a
- Defnyddio alaliaeth/ffrwyno

**7. Cyffredinol**

- Mynychu hyfforddiant ac ymrwmo i ddatblygiad proffesiynol.
  - Cyfrannu at weithgareddau gwerthuso ansawdd.
  - Cyfrifoldeb am hunan ddatblygiad
  - Sicrhau cydymffurfiaeth â rheolau lechyd a Diogelwch yn y gweithle yn unol a chyfrifoldebau a nodir
-

## Atodiad 2

### DIOGELU PLANT A PHOBL IFANC: Cofweinydd cryno i staff yr adran addysg

- Os oes unrhyw bryder neu os gwneir honiad o gamdriniaeth mewn sefyllfa ysgol, **dylid rhoi gwybod yn syth i'r pennaeth neu'r aelod staff uwch â chyfrifoldeb dros ddelio â materion amddiffyn plant a dylid dilyn gweithdrefnau'r ysgol.**
- Os **nad** yw'r person dynodedig/pennaeth ar gael, dylid cysylltu'n syth gyda'r Tîm Cyfeiriadau Plant, Gwasanaethau Cymdeithasol:

**Rhif ffôn: 01766 772 577**

**e-bost:** [CyferiadauPlant@gwynedd.gov.uk](mailto:CyferiadauPlant@gwynedd.gov.uk)

- Os oes unrhyw bryder neu os gwneir honiad o gamdriniaeth "y tu allan i sefyllfa ysgol", dylid dilyn yr un gweithdrefnau yn ddi-oed.
- Os yw'r honiad **yn erbyn y person dynodedig/pennaeth** dylid cysylltu'n syth gyda'r Tîm Cyfeiriadau Plant, Gwasanaethau Cymdeithasol:

**Rhif ffôn: 01766 772 577**

**e-bost:** [CyferiadauPlant@gwynedd.gov.uk](mailto:CyferiadauPlant@gwynedd.gov.uk)

**NEU** at sylw **Ffion Rhisiart: Rhif ffôn 01286 679007** ac yn absenoldeb yr uchod bydd arweiniad pellach yn cael ei roi gan y swyddog cynorthwyol.

- Os yw'r honiad **yn erbyn y person dynodedig (sef Ffion Rhisiart)** dylid cysylltu'n syth gyda'r Tîm Cyfeiriadau Plant, Gwasanaethau Cymdeithasol:

**Rhif ffôn: 01766 772 577**

**e-bost:** [CyferiadauPlant@gwynedd.gov.uk](mailto:CyferiadauPlant@gwynedd.gov.uk)

Mae angen cyfeirio'n syth i sylw'r Tîm Cyfeiriadau Plant os oes **unrhyw amheuaeth** parthed amddiffyn plentyn, lles plentyn neu os oes angen cyngor y tu mewn i oriau gwaith. Mae'r wybodaeth am rifau ffôn timau cyfeirio a thîm tu allan i oriau gwaith hefyd ar gael ym mhob ysgol, ynghyd a rhifau ffôn tимоedd ardal.

**\*\*\*Cadwch gopi o'r 'cerdyn-cadw-cof' yn eich pwrs neu waled er cyfleustod\*\*\***

**Rhifau ffôn cyswllt Tîm Cyfeiriadau Plant, Gwasanaethau Cymdeithasol:**

**Rhif ffôn: 01766 772 577**

**e-bost:** [CyferiadauPlant@gwynedd.gov.uk](mailto:CyferiadauPlant@gwynedd.gov.uk)

**Tîm Allan o Oriau Gwynedd ac Ynys Môn:**

**01248 353551**

**Llun - Gwener 17.00-09.00 a phenwythnosau a gwyliau Banc 17.00 Gwener- 9.00 Llun**

---

## Atodiad 3

### 1. Rôl y Person Dynodedig mewn ysgol

- 1.1. Mae'r Person Dynodedig yn cyflawni rol allweddol o fewn ysgol wrth sicrhau ethos diogel, bod gweithdrefnau a pholisiau diogel yn cael eu sefydlu a'u gweithredu er lles disgyblion.
- 1.2. Mi ddylai'r Person Dynodedig:
- arwain a chymryd cyfrifoldeb dros reoli materion ac achosion diogelu ac amddiffyn plant
  - hyrwyddo lles a buddiannau Plant Mewn Gofal a grwpiau sy'n agored i niwed
  - bod yn aelod o dîm rheoli'r ysgol,
  - gymryd cyfrifoldeb am arferion, polisiau, gweithdrefnau a datblygiad proffesiynol yn y maes Diogelu.

### 2. Cyfeirio

- cyfeirio achosion lle mae amheuan o gam-drin neu honiadau o gam-drin i'r asiantaethau ymchwilio perthnasol. Lle maent yn berthnasol i achosion lle amheuir camdriniaeth neu honiadau o gam-drin yn erbyn staff, dylai staff ddilyn canllawiau Llywodraeth y Cynulliad yng nghylchlythyr 45/2004;
- gweithredu fel ffynhonnell cymorth, cyngor ac arbenigedd o fewn y sefydliad addysgol wrth benderfynu a ddylid cyfeirio rhywun neu beidio, drwy gael cyswllt â'r asiantaethau perthnasol;
- cael cyswllt â'r prifathro/prifathrawes neu'r pennaeth (lle nad y prifathro/prifathrawes sy'n cyflawni'r rôl hon) i'w hysbysu ynghylch unrhyw faterion a sicrhau bod rhywun o hyd ar gael i gyflawni'r rôl hon;
- cadw cofnodion ysgrifenedig manwl, cywir a diogel ar gyfeirio achosion neu bryderon; a
- chael cyswllt â'r swyddog dynodedig amddiffyn plant arweiniol yn yr awdurdod lleol.

### 3. Hyfforddiant

- gwybod sut i adnabod arwyddion o gam-drin a, lle bo hynny'n briodol, cyfeirio achos;
- bod â gwybodaeth ymarferol o sut y mae Byrddau Lleol Diogelu Plant yn gweithio, gwybod sut y cynhelir cyfarfodydd strategaeth, cynhadledd achos amddiffyn plant a grwpiau craidd ac iddynt allu mynychu a chyfrannu at y rhain yn effeithiol pan fo angen;
- sicrhau bod pob aelod o staff ac unrhyw wirfoddolwr yn gallu cael gafael ar bolisi amddiffyn plant yr ysgol, a'u bod yn ei ddeall, yn enwedig staff newydd neu ran amser sydd efallai'n gweithio i wahanol sefydliadau addysgol;
- sicrhau bod pob aelod o staff yn derbyn hyfforddiant cynefino gloywi sy'n cynnwys amddiffyn plant a'u bod yn gallu adnabod a rhoi gwybod am unrhyw bryderon yn syth; a
- gallu cael mynediad i adnoddau a mynychu unrhyw gyrsiau hyfforddi perthnasol neu loywi ar adegau priodol.

### 4. Codi ymwybyddiaeth

- sicrhau bod polisi amddiffyn plant y sefydliad yn cael ei ddiweddarau a'i adolygu'n flynyddol a gweithio â'r corff llywodraethu neu'r perchennog ar hyn;
  - sicrhau bod rhieni/gofalwyr yn gweld copiau o'r polisi amddiffyn plant fel eu bod yn effro i'r ffaith y bydd achosion efallai'n cael eu cyfeirio a rôl y sefydliad yn y broses hon, er mwyn osgoi gwrthdaro nes ymlaen;
  - mewn cydweithrediad a'r pennaeth a'r llywodraethwr dynodedig Diogelu, cyflwyno Adroddiad Blynyddol Diogelu i sylw'r Corff llywodraethol a'r adran addysg yn nhymor yr haf; a
  - lle mae plant yn gadael y sefydliad, sicrhau bod copi o'u ffeil amddiffyn plant yn cael ei roi i'r sefydliad newydd cyn gynted â phosibl, ond yn cael ei throsglwyddo ar wahân i brif ffeil y disgybl.
-

## Atodiad 4

### 1. Canllaw i bobl broffesiynol sy'n mynychu cynadleddau amddiffyn plant yng Ngwynedd

Os cewch eich gwahodd i Gynhadledd Amddiffyn Plant, efallai y bydd gennych gwestiynau am yr hyn fydd yn digwydd a beth a ddisgwylir ohonoch. Nod y canllaw hwn yw ateb rhai o'ch cwestiynau

### 2. Beth yw cynhadledd amddiffyn plant?

Mae'r Gynhadledd Amddiffyn Plant yn rhan allweddol o'r trefniadau a lunnir ar gyfer cydweithio rhyngasiantaethol er mwyn amddiffyn plant. Cynhelir cynhadledd amddiffyn plant cychwynnol wedi i ymholiadau ynghylch amddiffyn plant ddod i ben. Mae'r cyfarfod yn dod ag aelodau'r teulu, gan gynnwys y plentyn pan fo hynny'n briodol, a'r bobl broffesiynol hynny sydd wedi bod yn ymwneud fwyaf â'r plentyn a'r teulu ynghyd.

### 3. Pwrpas y gynhadledd amddiffyn plant.

Pwrpas y gynhadledd yw: -

- Rhannu a gwerthuso gwybodaeth ynghylch iechyd, datblygiad a gweithrediad y plentyn, ynghyd â gallu'r rhieni neu warcheidwaid i sicrhau diogelwch y plentyn a hybu iechyd a datblygiad y plentyn.
- Er mwyn penderfynu a yw'r plentyn neu unrhyw blant eraill yn y teulu wedi dioddef niwed arwyddocaol ac os oes yna berygl y gallant gael niwed yn y dyfodol.
- Er mwyn penderfynu pa gamau gweithredu sydd ei angen yn y dyfodol er mwyn diogelu'r plentyn ac annog ei ffyniant, sut mae symyd ymlaen â'r gweithredu a pha ddeilliannau a ddisgwylir.

### 4. Pwy ddylai fynychu?

Gwahoddir pobl broffesiynol ac ymarferwyr sydd â **chyfraniad sylweddol** i'w wneud, a hynny oherwydd eu gwybodaeth nhw ynghylch y plentyn neu'r teulu, neu'n deillio o'u harbenigedd proffesiynol.

Gwahoddir aelodau'r teulu.

### 5. Cynadleddau amddiffyn plant cychwynnol ac adolygiadol.

Ceir dau fath o Gynhadledd Amddiffyn Plant: -

#### 5.1. Cynhadledd Amddiffyn Plant Cychwynnol:

Fe'i trefnir fel arfer wedi i'r Gweithiwr/wraig Gymdeithasol a Swyddog yr Heddlu wneud ymholiadau amddiffyn plant. Dylai'r cyfarfod hwn ddigwydd o fewn 15 diwrnod gwaith o gynnal y cyfarfod strategaeth rhwng yr heddlu a'r gwasanaethau cymdeithasol. Mae hyn yn golygu na fyddwch yn derbyn hysbysiad o'r cyfarfod tan yn hwyr iawn, ond dylech wneud popeth o fewn eich gallu i fod yn bresennol.

Byddwch yn derbyn gwahoddiad ysgrifenedig yn rhoi manylion y teulu, rhesymau dros y cyfarfod a rhestr o bobl fydd yn bresennol.

Fe fydd y Gynhadledd Amddiffyn Plant Cychwynnol yn penderfynu a ddylid rhoi enw'r plentyn a'r Gofrestr Amddiffyn Plant Gwynedd. Os yw hyn yn angenrheidiol, fe fydd yn rhaid cytuno ar Gynllun Amddiffyn Plant.

---

## 5.2. Y Gynhadledd Amddiffyn Plant Adolygiadol:

Adolygir enw pob plentyn sydd ar Gofrestr Amddiffyn Plant Gwynedd. Fe fydd yr adolygiad cyntaf yn digwydd o fewn 3 mis a'r adolygiadau yn dilyn hynny o fewn 6 mis .

Tasg y cyfarfod hwn yw adolygu'r Cynllun Amddiffyn Plant, a hynny er mwyn sicrhau y bydd y plentyn yn parhau i dderbyn gofal digonol; penderfynu a ddylai enw'r plentyn aros ar Gofrestr Amddiffyn Plant Gwynedd ac os yw'r risg o niwed arwyddocaol wedi ei leihau, ac os bydd, penderfynu a ddylid newid y cynllun.

## 6. Paratoi ar gyfer y gynhadledd amddiffyn plant.

Os ydych yn cynrychioli'r ysgol yn y cyfarfod, gadewch ddigon o amser i baratoi ar gyfer y cyfarfod ac ystyriwch y wybodaeth sydd gennych ynghylch y materion canlynol: -

- Unrhyw beth o bwys sydd wedi digwydd i'r teulu neu i'r plentyn.
- Iechyd, datblygiad ac anghenion y plentyn.
- Gallu'r rheini/gofalwyr i ddiogelu'r plentyn a hyrwyddo'i (h)iechyd a sicrhau ei (d)datblygiad.
- Unrhyw gefnogaeth ychwanegol gan y teulu neu'r gymuned sy'n bwysig i'r teulu.

Dylai pob asiantaeth gynrychioladol sy'n mynychu'r cyfarfod **ddarparu adroddiad ysgrifenedig o flaen llaw a dylent fod yn barod i ddarllen eu hadroddiad yn y cyfarfod.** Lle bo hynny'n bosibl, dylid dangos yr adroddiad i'r teulu cyn y diwrnod y cynhelir y cyfarfod.

Mae'n bwysig y gall y cyfarfod rannu'r holl wybodaeth berthnasol er mwyn deall amgylchiadau'r teulu ac asesu i ba raddau y mae'r plentyn mewn perygl.

Os nad ydych yn gallu bod yno, dylech hysbysu Cadeirydd y cyfarfod a gofynnwch i weithiwr uwch ddirprwyo, (os yw hynny'n briodol), **ac anfonwch eich adroddiad ysgrifenedig at y Cadeirydd o flaen llaw. Fe gofnodir eich ymddiheuriadau a'ch safbwyntiau a fynegwyd gennych.**

## 7. Gwybodaeth gyfrinachol

Hanfod llwyddiant unrhyw gydweithio rhyngasiantaethol yw cyfnewid a rhannu gwybodaeth berthnasol. Ymhob achos lle y ceir honiadau o gam-drin plant neu amheuaeth o ran hynny, mae'n ddyletswydd rhannu gwybodaeth berthnasol.

Cedwir pob darn o wybodaeth a roddir yn y cyfarfod yn gwbl gyfrinachol ac ni ddatgelir unrhyw beth y tu allan i'r cyfarfod at ba ddiben bynnag, oni bai y bydd Cadeirydd y Cyfarfod yn rhoi caniatâd.

## 8. Ydych chi'n gwneud penderfyniad ynghylch rhoi enw plentyn ar y gofrestr amddiffyn plant?

Pan fyddwch yn mynychu Cynhadledd Amddiffyn Plant, gofynnir i chi a ddylid rhoi enw'r plentyn ar y Gofrestr Amddiffyn Plant ai peidio, a gofynnir i chi leisio'ch barn ynghylch y mater. Dylech gadw mewn cof y cwestiwn canlynol pan fyddwch yn dod i benderfyniad ynghylch cofrestru plentyn:

*Oes yna berygl parhaus y bydd y plentyn yn cael niwed difrifoll/arwyddocaol?*

Pan fyddwch yn ystyried y wybodaeth ac yn dod i'r penderfyniad, yr hyn sy'n dyngedfennol yw naill ai...

- Bod y plentyn yn ymddangos ei b/fod wedi dioddef camdriniaeth, afiechyd neu drafferthion wrth ddatblygu o ganlyniad i gamdriniaeth gorfforol, rhywiol, emosiynol neu esgeulustod, a'r farn broffesiynol yw y byddai'r cam drin neu wendidau'n debygol o barhau; neu

- Fod barn broffesiynol, a gefnogir gan ganfyddiadau'r ymholiadau yn yr achos unigol hwn neu gan dystiolaeth yr ymchwiliad, yn nodi ei bod yn debygol y bydd y plentyn yn dioddef camdriniaeth, afiechyd neu drafferthion wrth ddatblygu o ganlyniad i gamdriniaeth gorfforol, emosyynol, cam-driniaeth rhywiol neu esgeulustod.

Pan roddir enw plentyn ar y Gofrestr Amddiffyn Plant, nid yw rhoi'r enw ar y gofrestr ynddo'i hun yn golygu y diogelir y plentyn oni bai y bydd Cynllun Amddiffyn Plant yn cyd-d â hyn. Mae'r Cynllun Amddiffyn Plant yn argymhell dulliau y gall asiantaethau, pobl broffesiynol a'r teulu weithio mewn partneriaeth er mwyn sicrhau y caiff y plentyn ei (d)diogelu rhag niwed yn y dyfodol.

## 9. Cadeirydd y gynhadledd amddiffyn plant

Rôl y Cadeirydd yw sicrhau bod y cyfarfod yn canolbwyntio ar anghenion y plentyn; bod pawb yn gallu cyfrannu'n llawn at y drafodaeth a'r penderfyniadau; y caiff pawb eu trin yn deg a gyda parch; a bod penderfyniadau a chynlluniau'r cyfarfod yn diogelu'r plentyn.

## 10. Y Grŵp Craidd

Dewisir aelodau'r Grwp Craidd yn y gynhadledd, ac y mae'n cynnwys pobl broffesiynol ac ymarferwyr sy'n gweithio'n uniongyrchol â'r teulu.

Mae'r Grŵp Craidd yn gyfrifol am ddatblygu a gweithredu'r Cynllun Amddiffyn Plant fel dull manwl o gyd-weithio o fewn y cynllun a amlinellwyd ac a gytunwyd arno yn y cyfarfod er mwyn diogelu'r plentyn/plant a lleihau'r risg iddynt dderbyn niwed arwyddocaol.

Y Gweithiwr/wraig Allweddol sydd â'r rôl bwysicaf, ac mae gan pob aelod o'r Grwp Craidd gyfrifoldeb ar y cyd dros greu a gweithredu'r cynllun. **Os ydych yn aelod o'r Grwp Craidd, mae'n hanfodol eich bod yn mynychu.** (gweler hefyd protocol y Grwp Craidd, wefan y Bwrdd Diogelu lleol).

## 11. Canllaw a gwybodaeth ychwanegol

Caiff arweiniad am ddiogelu ac Amddiffyn Plant ei gynnwys yn:

- "Diogelu Plant: Gweithio Gyda'n Gilydd o dan y Ddeddf Plant 2004" (Cynulliad Cenedlaethol Cymru, 12/2007);
  - "Dulliau Gweithredu Amddiffyn Plant i Gymru Gyfan" (2008),
  - "Diogelu Plant: Gweithio Gyda'n Gilydd at Ddeilliannau Positif".
  - Gweithdrefnau Canu'r Gloch mewn ysgolion a pholisi enghreifftiol- cylchlythyr 36/2007
-

## Atodiad 4 (Poster Diogelu i ysgolion a staff yr adran addysg)

### AMDDIFFYN PLANT

#### Beth i'w wneud wrth dderbyn cyfeiriad

Dangos eich bod wedi **clywed** beth maent yn ei ddweud, a'ch bod yn cymryd eu honiadau o ddifri. Anogwch hwy i siarad a gwrandewch arnynt heb dorri ar eu traws ac wrth ofyn cwestiynau agored lle'n briodol..

Anogwch y plentyn/person ifanc i adael i **berson arall** fod yn bresennol.

**Peidiwch â chynhyrfu.** Sicrhewch i chi gyfleu nad eu bai hwy yw hyn, a'u bod yn iawn i ddweud wrthoch.

**Byddwch yn glir** ynghylch eich rôl chi a pha gamau ddylech eu cymryd (rydych yn gweithio i adran lle mae gan bawb ddyletswydd i amddiffyn plant a phobl ifanc).

Rhowch wybod i'r plentyn/person ifanc y bydd angen i chi **basio'r wybodaeth ymlaen**.

**Ysgrifennwch** beth rydych wedi'i glywed, gan ddefnyddio'r union eiriau os oes modd.

Gwnewch **nodyn ysgrifenedig** o'r dyddiad, yr amser a'r lle, a'r bobl oedd yn bresennol yn y drafodaeth.

**Cadwch** luniau/lluniau paent etc. mae'r plentyn/person ifanc wedi'u gwneud o bosib i ddangos i chi beth ddigwyddodd iddo/iddi. **PEIDIWCH A THYNNU LLUNIAU ANAFIADAU**

**Adroddwch am eich pryderon ar unwaith** wrth y person sydd â chyfrifoldeb dynodedig am amddiffyn plant. Sicrhewch fod eich pryderon yn cael eu hadrodd ar unwaith i Dîm Cyfeiriadau Gwasanaethau Plant.

**Os yw'r camdriniwr honedig yn berson sydd â chyfrifoldeb proffesiynol am blant a phobl ifanc, trafodwch eich pryderon gyda rheolwr llinell y person hwnnw. Os ydych yn teimlo bod hyn yn amhriodol, neu os nad ydych yn fodlon â'r ymateb a gewch, cysylltwch â'r person perthnasol yn y Gwasanaethau Plant.**

Mae'n bwysig **nad ydych yn anwybyddu neu'n diystyru amheuo**n am weithiwr proffesiynol arall.

**Ceisiwch gefnogaeth** i chi eich hun gan eich rheolwr llinell.



**Rhifau ffôn:**

**Rhif ffôn:** 01766 772 577

**e-bost:** [CyferiadauPlant@gwynedd.gov.uk](mailto:CyferiadauPlant@gwynedd.gov.uk)

**Tîm Allan o Oriau Gwynedd ac Ynys Môn:**

**01248 353551**

**Llun - Gwener 17.00-09.00 a phenwythnosau a gwyliau Banc 17.00 Gwener- 9.00 Llun**



## Atodiad 5

### NODYN NEU BOSTER ENGHREIFFTIOL I DDISGYBLION

Os oes rhywun yn eich brifo chi neu'ch ffrindiau, mae pobl ar gael i'ch helpu ac i stopio pobl rhag eich brifo neu wneud ichi deimlo'n ofnus.

Dylech ddweud wrth unigolyn yr ydych yn ymddiried ynddo:-

- gallwch ddweud wrth athro/athrawes, eich rhieni/gofalwyr, neiniau a theidiau neu aelodau eraill o'ch teulu a all helpu, neu gallwch ddweud wrth ffrind; a
- gadewch i bobl helpu i wneud pethau'n well drwy stopio'r unigolyn rhag eich brifo chi neu eich ffrindiau.

**Y person yn yr ysgol hon sydd â chyfrifoldeb arbennig dros eich helpu chi os oes rhywun yn eich brifo chi neu eich ffrindiau yw**

.....  
**Os nad ydych yn gallu siarad ag unrhyw un o'r rhain, gallwch siarad ag un o'r mudiadau canlynol. Bydd ganddyn nhw rywun a fydd yn fodlon gwranddo:-**

**Rhif ffôn: 01766 772 577**

**e-bost: [CyferiadauPlant@gwynedd.gov.uk](mailto:CyferiadauPlant@gwynedd.gov.uk)**

**Tîm Allan o Oriau Gwynedd ac Ynys Môn:**

**01248 353 551**

**Llun - Gwener 17.00-09.00 a phenwythnosau a gwyliau Banc 17.00 Gwener- 9.00 Llun**

**Childline 0800 11 11**

Llinell gymorth am ddim 24-awr y dydd sy'n rhoi cymorth a gwasanaeth cwnsela i bobl ifanc sy'n cael eu cam-drin. Ni fydd yr alwad yn ymddangos ar eich bil ffôn.

[www.ChildLine.org.uk](http://www.ChildLine.org.uk)

**NSPCC**

---

## Atodiad 6

### POLISI AMDDIFFYN PLANT YSGOL PENTREUCHAF

#### 1. Rhagarweiniad

1.1 Mae Ysgol Pentreuchaf yn cydnabod yn llawn y cyfraniad y mae'n ei wneud i amddiffyn plant.

Mae tair prif elfen yn ein polisi:-

- a. Atal drwy'r addysgu a'r cymorth bugeiliol sy'n cael ei gynnig i ddisgyblion;
- b. Gweithdrefnau ar gyfer adnabod achosion neu amheuon o gam-drin ac adrodd arnynt. Oherwydd ein cysylltiad beunyddiol â phlant y mae staff yr ysgol mewn sefyllfa dda i sylwi ar unrhyw arwyddion allanol o gam-drin; a
- c. Chefnogi disgyblion a allai fod wedi cael eu cam-drin.

1.2 Mae ein polisi'n berthnasol i'r holl staff a gwirfoddolwyr sy'n gweithio yn yr ysgol, ac i'r bwrdd rheoli. Efallai mai cynorthwylwyr cymorth dysgu, goruchwylwyr canol dydd, gofawyr yn ogystal ag athrawon, fydd y pobl gyntaf y mae plentyn yn datgelu gwybodaeth iddynt.

#### 2. Atal

2.1 Rydym yn cydnabod bod hunanwerth uchel, hyder, ffrindiau cefnogol a llinellau cyfathrebu da rhwng disgyblion ac oedolyn y gallant ymddiried ynddo yn helpu i ddiogelu disgyblion.

Felly bydd yr ysgol:-

- a. Yn sefydlu a chynnal ethos lle mae'r plant yn teimlo'n ddiogel ac yn cael eu hannog i siarad, a lle'r ydym yn gwrandao arnynt;
- b. Yn sicrhau bod y plant yn gwybod bod oedolion yn yr ysgol y gallent fynd atynt os ydynt yn poeni neu mewn trafferthion;
- c. Yn cynnwys, yn y cwricwlwm, weithgareddau a chyfleoedd Addysg Bersonol a Chymdeithasol i ymbweru plant i feddu ar y sgiliau angenrheidiol i ddiogelu eu hunain rhag cael eu cam-drin ac i wybod at bwy i droi am gymorth; ac
- d. Yn cynnwys, yn y cwricwlwm, deunydd i helpu plant i ddatblygu agweddau realistig at gyfrifoldebau bywyd fel oedolyn, yn enwedig o ran sgiliau gofal plant a magu plant.

#### 3. Gweithdrefnau

3.1 Byddwn yn glynu at Weithdrefnau Amddiffyn Plant Cymru Gyfan sydd wedi cael eu cadarnhau gan y Bwrdd Diogelu Plant Lleol.

3.2 Bydd yr ysgol yn:-

- a. Sicrhau bod ganddi uwch aelod o staff dynodedig sydd wedi derbyn yr hyfforddiant priodol;
- b. Cydnabod rôl y person dynodedig ac yn trefnu cymorth a hyfforddiant. Efallai y bydd ysgolion eisiau sôn am yr hyfforddiant ychwanegol sy'n cael ei gyflawni gan eu person dynodedig;
- c. Sicrhau bod pob aelod o staff a phob llywodraethwr yn gwybod:-
  - enw'r person dynodedig a'i rôl;
  - bod ganddynt gyfrifoldeb fel unigolion dros gyfeirio pryderon amddiffyn plant drwy ddefnyddio'r sianelau cywir ac o fewn y terfynau amser y cytunwyd arnynt â'r Bwrdd Lleol Diogelu Plant; a
  - sut i weithredu ar y pryderon hynny os nad yw'r person dynodedig ar gael.

- d. Sicrhau bod aelodau staff yn ymwybodol o'r angen i fod yn effro i arwyddion o gam-driniaeth ac yn gwybod sut i ymateb i ddisgybl a all ddatgelu camdriniaeth;
- e. Sicrhau bod rhieni'n deall y cyfrifoldeb sydd gan yr ysgol a'r staff dros amddiffyn plant drwy nodi eu hymrwymiaid ym mhrosbectws yr ysgol;
- f. Darparu hyfforddiant i'r holl staff fel eu bod yn gwybod:-
  - i. beth yw eu cyfrifoldebau personol;
  - ii. Beth yw'r gweithdrefnau lleol y cytunwyd arnynt;
  - iii. Bod angen bod yn effro i adnabod achosion o gam-drin; a
  - iv. Sut i gefnogi plentyn sy'n datgelu camdriniaeth
- g. Hysbysu'r tîm gwasanaethau cymdeithasol lleol os:-
  - bydd disgybl ar y gofrestr amddiffyn yn cael ei wahardd naill ai am dymor penodol neu'n barhaol; ac
  - os yw disgybl sydd ar y gofrestr amddiffyn plant yn absennol o'r ysgol heb eglurhad am fwy na dau ddiwrnod (neu am ddiwrnod yn dilyn penwythnos);
- h. Gweithio i ddatblygu cysylltiadau effeithiol ag asiantaethau perthnasol ac yn cydweithio, fel bo'r angen, â'u hymholiadau i faterion amddiffyn plant, gan gynnwys mynychu cynhadleddau amddiffyn plant, adolygiad cychwynnol a grwpiau craidd a chyflwyno adroddiadau ysgrifenedig i'r cynadleddau;
- i. Cadw cofnodion ysgrifenedig o bryderon am blant (gan nodi'r dyddiad, y digwyddiad a pha gamau a gymerwyd), hyd yn oed lle nad oes angen cyfeirio'r mater i'r gwasanaethau cymdeithasol yn syth;
- j. Sicrhau bod yr holl gofnodion yn cael eu cadw'n ddiogel a than glo;
- k. Cadw at y gweithdrefnau a nodir yng nghylchlythyr cyfarwyddyd Llywodraeth Cynulliad Cymru;
- l. Sicrhau y llunnir gweithdrefnau recriwtio a dewis yn unol â chanllawiau Llywodraeth Cynulliad Cymru yn y cylchlythyr 34/2002 "Amddiffyn Plant: Atal Pobl Anaddas rhag Gweithio gyda Phlant a Phobl Ifanc yn y Gwasanaeth Addysg"; a
- m. Dynodi llywodraethwr amddiffyn plant i oruchwylio polisi ac arferion amddiffyn plant yr ysgol.

#### **4. Cefnogi'r Disgybl Sydd Mewn Perygl**

- 4.1 Rydym yn cydnabod y gallai plant sydd mewn perygl, sy'n wynebu camdriniaeth neu sy'n dyst i drais, gael eu heffeithio'n fawr gan hyn.
  - 4.2 Efallai mai'r ysgol yw'r unig elfen a hafan sefydlog, ddiogel a sicr ym mywydau plant sydd mewn perygl. Er hynny, pan fyddant yn yr ysgol mae eu hymddygiad yn gallu bod yn herfeiddiol ac anystywallt, neu gallant fynd i'w cragen.
  - 4.3 Bydd yr ysgol yn ceisio cefnogi'r disgybl drwy:-
    - a. Gynnwys pethau yn y cwricwlwm sy'n annog hunanwerth a hunan-gymhelliad (gweler adran 2 ar Atal);
    - b. Ethos yr ysgol yn:-
      - i. hyrwyddo amgylchedd cadarnhaol, cefnogol a diogel; ac yn
      - ii. Rhoi ymdeimlad o werth i ddisgyblion (gweler adran 2 ar Atal);
-

- c. Un o amcanion polisi ymddygiad yr ysgol yw cefnogi disgyblion agored i niwed yn yr ysgol. Bydd pob aelod o staff yn cytuno ar ddull cyson o weithredu sy'n canolbwyntio ar ymddygiad y plentyn sydd wedi tramgwyddo ond heb niweidio hunanwerth y disgybl. Bydd yr ysgol yn ceisio sicrhau bod y disgybl yn gwybod bod rhai mathau o ymddygiad yn annerbyniol, ond ei bod hi neu ef yn cael eu gwerthfawrogi ac nad ydynt i'w beio am unrhyw gam-driniaeth sydd wedi digwydd;
  - d. Cael cyswllt cyson ag asiantaethau eraill sy'n cefnogi'r disgybl, fel y Gwasanaethau Cymdeithasol, y Gwasanaethau Iechyd Meddwl Plant a Phobl Ifanc , y Gwasanaeth Seicoleg Addysg, y Gwasanaethau Cymorth Ymddygiad a'r Gwasanaeth Lles Addysg; a thrwy gadw cofnodion a hysbysu'r Gwasanaethau Cymdeithasol cyn gynted ag y mae unrhyw bryder yn ailgodi.
- 4.4 Pan fydd disgybl ar y gofrestr amddiffyn plant yn symud o'r ysgol, byddwn yn trosglwyddo'r wybodaeth i'r ysgol newydd ar unwaith ac yn hysbysu'r Gwasanaethau Cymdeithasol.
- 5. Bwlio**
- 5.1. Mae ein polisi ar fwlio wedi'i nodi yn (dogfen ar wahân/polisi ymddygiad yr ysgol) ac mae'n cael ei adolygu'n flynyddol gan y corff llywodraethu.
- 6. Ymyrryd yn Gorfforol**
- 6.1. Mae ein polisi ar ymyrryd yn gorfforol wedi'i nodi yn (dogfen ar wahân) ac mae'n cael ei adolygu'n flynyddol gan y corff llywodraethu.
- 7. Plant gyda Datganiadau Anghenion Addysgol Arbennig**
- 7.1. Rydym yn cydnabod yn ystadegol mai plant gydag anableddau ac anawsterau ymddygiad yw'r rhai sydd fwyaf agored i gael eu cam-drin. Mae angen i staff yr ysgol sy'n delio â phlant gydag anableddau difrifol a lluosog, nam ar y synhwyr a/neu broblemau ymddygiad ac emosiynol, fod yn arbennig o sensitif i arwyddion o gam-drin.

**Y person dynodedig amddiffyn plant yn yr ysgol hon yw **Mr Gethin Elis Thomas****

**Y Llywodraethwr Dynodedig yw **Mrs Sioned Williams, Trawscoed, Llannor****

**Y Swyddog Dynodedig Diogelu yn yr adran addysg yw..**

**Ffion Rhisiart Rhif ffôn: 01286 679007**

---

## Atodiad 7

### Cofnodwch

- Gofynnwch am gyngor am be i wneud nesaf.
- Osgoi rhagfarn a barn.
- Cadwch mewn cysylltiad â'r plentyn er mwyn ei gefnogi.
- Byddwch yn broffesiynol, peidiwch a thrafod y mater yn agored.
- Cofnodwch beth mae'r plentyn wedi ei ddweud - gan ddefnyddio geiriau'r plentyn.
- Nodwch y cyd-destun, amser a dyddiad ar eich cofnod a chofiwch ei lofnodi.

### Rhifau Cyswllt Defnyddiol

Gwasanaethau Cymdeithasol—Cyfeiriadau a Chyngor

☎01766 772 577

cyfeiriadauplant@gwynedd.gov.uk

Awdurdod Addysg - Cyngor

☎01286 679 007

Childline - 0800 1111

### Amddiffyn Plant

Canllaw Cyflym  
Adran Addysg  
Gwynedd



Gwneud y Gwahaniaeth  
Making the Difference  
www.gwynedd.gov.uk



### Cofnodwch

- Gofynnwch am gyngor am be i wneud nesaf.
- Osgoi rhagfarn a barn.
- Cadwch mewn cysylltiad â'r plentyn er mwyn ei gefnogi.
- Byddwch yn broffesiynol, peidiwch a thrafod y mater yn agored.
- Cofnodwch beth mae'r plentyn wedi ei ddweud - gan ddefnyddio geiriau'r plentyn.
- Nodwch y cyd-destun, amser a dyddiad ar eich cofnod a chofiwch ei lofnodi.

### Rhifau Cyswllt Defnyddiol

Gwasanaethau Cymdeithasol—Cyfeiriadau a Chyngor

☎01766 772 577

cyfeiriadauplant@gwynedd.gov.uk

Awdurdod Addysg - Cyngor

☎01286 679 007

Childline - 0800 1111

### Amddiffyn Plant

Canllaw Cyflym  
Adran Addysg  
Gwynedd



Gwneud y Gwahaniaeth  
Making the Difference  
www.gwynedd.gov.uk



### Cofnodwch

- Gofynnwch am gyngor am be i wneud nesaf.
- Osgoi rhagfarn a barn.
- Cadwch mewn cysylltiad â'r plentyn er mwyn ei gefnogi.
- Byddwch yn broffesiynol, peidiwch a thrafod y mater yn agored.
- Cofnodwch beth mae'r plentyn wedi ei ddweud - gan ddefnyddio geiriau'r plentyn.
- Nodwch y cyd-destun, amser a dyddiad ar eich cofnod a chofiwch ei lofnodi.

### Rhifau Cyswllt Defnyddiol

Gwasanaethau Cymdeithasol—Cyfeiriadau a Chyngor

☎01766 772 577

cyfeiriadauplant@gwynedd.gov.uk

Awdurdod Addysg - Cyngor

☎01286 679 007

Childline - 0800 1111

### Amddiffyn Plant

Canllaw Cyflym  
Adran Addysg  
Gwynedd



Gwneud y Gwahaniaeth  
Making the Difference  
www.gwynedd.gov.uk



### Cofnodwch

- Gofynnwch am gyngor am be i wneud nesaf.
- Osgoi rhagfarn a barn.
- Cadwch mewn cysylltiad â'r plentyn er mwyn ei gefnogi.
- Byddwch yn broffesiynol, peidiwch a thrafod y mater yn agored.
- Cofnodwch beth mae'r plentyn wedi ei ddweud - gan ddefnyddio geiriau'r plentyn.
- Nodwch y cyd-destun, amser a dyddiad ar eich cofnod a chofiwch ei lofnodi.

### Rhifau Cyswllt Defnyddiol

Gwasanaethau Cymdeithasol—Cyfeiriadau a Chyngor

☎01766 772 577

cyfeiriadauplant@gwynedd.gov.uk

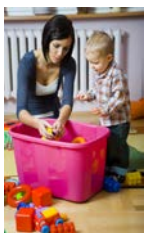
Awdurdod Addysg - Cyngor

☎01286 679 007

Childline - 0800 1111

### Amddiffyn Plant

Canllaw Cyflym  
Adran Addysg  
Gwynedd



Gwneud y Gwahaniaeth  
Making the Difference  
www.gwynedd.gov.uk



**“Mae holl staff yr ysgol hon mewn sefyllfa dda i sylwi ar arwyddion allanol sy’n awgrymu bod plentyn mewn perygl o ddioddef niwed arwyddocaol “**

Cyswllt amddiffyn plant yr ysgol yw

*Gallwch chi fod yn rhan o hyn oherwydd eich bod...*

- Wedi gweld niwed corfforol ar gorff plentyn na ellir ei egluro.
- Gall plentyn ddweud wrthoch chi beth sydd yn digwydd iddo ef neu hi.
- Gall plentyn arall ddatgan pryder am les plentyn arall.
- Gallwch fod wedi sylwi ar ddirywiad mawr mewn perfformiad disgybl mewn ysgol.

*Beth i’w wneud*

- Rhowch wybod i gyswllt amddiffyn plant yr ysgol yn syth.
- Peidiwch ac addo cyfrinachedd - eglurwch y gallasech orfod siarad â rhywun arall.
- Gwrando heb ragfarn.
- Gofynnwch gwestiynau agored i gadarnhau ond nid i ymchwilio.
- Cysurwch y disgybl ond mae’n bwysig osgoi cyswllt ffisegol.

**“Mae holl staff yr ysgol hon mewn sefyllfa dda i sylwi ar arwyddion allanol sy’n awgrymu bod plentyn mewn perygl o ddioddef niwed arwyddocaol “**

Cyswllt amddiffyn plant yr ysgol yw

*Gallwch chi fod yn rhan o hyn oherwydd eich bod...*

- Wedi gweld niwed corfforol ar gorff plentyn na ellir ei egluro.
- Gall plentyn ddweud wrthoch chi beth sydd yn digwydd iddo ef neu hi.
- Gall plentyn arall ddatgan pryder am les plentyn arall.
- Gallwch fod wedi sylwi ar ddirywiad mawr mewn perfformiad disgybl mewn ysgol.

*Beth i’w wneud*

- Rhowch wybod i gyswllt amddiffyn plant yr ysgol yn syth.
- Peidiwch ac addo cyfrinachedd - eglurwch y gallasech orfod siarad â rhywun arall.
- Gwrando heb ragfarn.
- Gofynnwch gwestiynau agored i gadarnhau ond nid i ymchwilio.
- Cysurwch y disgybl ond mae’n bwysig osgoi cyswllt ffisegol.

**“Mae holl staff yr ysgol hon mewn sefyllfa dda i sylwi ar arwyddion allanol sy’n awgrymu bod plentyn mewn perygl o ddioddef niwed arwyddocaol “**

Cyswllt amddiffyn plant yr ysgol yw

*Gallwch chi fod yn rhan o hyn oherwydd eich bod...*

- Wedi gweld niwed corfforol ar gorff plentyn na ellir ei egluro.
- Gall plentyn ddweud wrthoch chi beth sydd yn digwydd iddo ef neu hi.
- Gall plentyn arall ddatgan pryder am les plentyn arall.
- Gallwch fod wedi sylwi ar ddirywiad mawr mewn perfformiad disgybl mewn ysgol.

*Beth i’w wneud*

- Rhowch wybod i gyswllt amddiffyn plant yr ysgol yn syth.
- Peidiwch ac addo cyfrinachedd - eglurwch y gallasech orfod siarad â rhywun arall.
- Gwrando heb ragfarn.
- Gofynnwch gwestiynau agored i gadarnhau ond nid i ymchwilio.
- Cysurwch y disgybl ond mae’n bwysig osgoi cyswllt ffisegol.

**“Mae holl staff yr ysgol hon mewn sefyllfa dda i sylwi ar arwyddion allanol sy’n awgrymu bod plentyn mewn perygl o ddioddef niwed arwyddocaol “**

Cyswllt amddiffyn plant yr ysgol yw

*Gallwch chi fod yn rhan o hyn oherwydd eich bod...*

- Wedi gweld niwed corfforol ar gorff plentyn na ellir ei egluro.
- Gall plentyn ddweud wrthoch chi beth sydd yn digwydd iddo ef neu hi.
- Gall plentyn arall ddatgan pryder am les plentyn arall.
- Gallwch fod wedi sylwi ar ddirywiad mawr mewn perfformiad disgybl mewn ysgol.

*Beth i’w wneud*

- Rhowch wybod i gyswllt amddiffyn plant yr ysgol yn syth.
- Peidiwch ac addo cyfrinachedd - eglurwch y gallasech orfod siarad â rhywun arall.
- Gwrando heb ragfarn.
- Gofynnwch gwestiynau agored i gadarnhau ond nid i ymchwilio.
- Cysurwch y disgybl ond mae’n bwysig osgoi cyswllt ffisegol.

I.

**Gweithdrefnau Is-grŵp Cynllunio Diogelu'r Adran Addysg ym maes Amddiffyn Plant**

Sefydlwyd Is-grŵp Cynllunio Amddiffyn Plant o fewn yr adran addysg ar gyfer tracio pob achos lle y gwneir honiadau o gam driniaeth yn erbyn staff yr Adran.

Mae aelodau'r Is-grŵp fel a ganlyn:

- **Person Dynodedig Amddiffyn Plant-** Gwern Ap Rhisiart, Uwch Reolwr Addysg
- **Swyddog Dynodedig Diogelu Plant yr Adran Addysg** – Ffion Rhisiart
- **Swyddog Cefnogi Cynorthwyol** - Bethan Eleri Roberts, Swyddog Gwella Ansawdd Addysg Gynorthwyol.
- **Swyddog Cefnogol Addysg** – Ffion Hughes
- **Uwch Swyddog Gwella Ansawdd Addysg/ Cynhwysiant a Lles**– Keith Parry - aelod o'r Is-grŵp Cynllunio i fonitro gweithdrefnau ysgolion/ cynhwysiant a lles disgyblion.

**Cylch gorchwyl y gweithgor yw sicrhau bod holl weithlu'r Adran Addysg, Ysgolion a Sefydliadau Addysgol eraill o fewn Cyngor Gwynedd yn gweithredu gofynion canllawiau Amddiffyn Plant Cymru yn briodol.**

Mae'r Is-grŵp Cynllunio Amddiffyn Plant yn derbyn adroddiadau misol ac yn gwirio bod yr isod yn weithredol:

- Adolygu achosion ysgolion yn rheolaidd; monitro datblygiadau a sicrhau clo effeithiol ar derfyn ymchwiliadau.
- Sicrhau adrodd yn chwarterol ar berfformiad yr adran mewn meysydd diogelu ac amddiffyn plant.
- Adolygu trefniadau hyfforddiant a thracio anghenion ysgolion a llywodraethwyr.

**I.1. Hyfforddiant**

Bydd yr Adran Addysg yn sicrhau hyfforddiant Amddiffyn Plant i staff yr Adran.

Bydd staff timau canolog addysg yn derbyn hyfforddiant amddiffyn plant pob tair blynedd.

Sicrheir cyfleodd hyfforddi i ysgolion ar gyfer:

- Diogelu Plant a Diogelu (lefel 1 (yn flynyddol) a 2), i bob Pennaeth, Person Dynodedig a Llywodraethwr Dynodedig i'w ddiweddarau pob tair blynedd
  - Arweiniad ar ddelio gyda honiadau o gamdriniaeth broffesiynol i'r Person Dynodedig/Pennaeth, Llywodraethwr Dynodedig/Cadeirydd
  - Diweddariad a, faterion Diogelu i Benaethiaid a llywodraethwyr yn flynyddol
  - Defnydd o rym rhesymol
  - Ymyrraeth ac amser myfyrion (time out).
  - Meysydd penodol diogelu sy'n cynnwys grwpiau bregus
-

Bydd y Swyddog Diogelu yn adrodd yn chwarterol i'r Tîm Rheoli a chorfforaethol am berfformiad yr adran mewn dangosyddion cytunedig yn y maes yma. Sicrhau yn flynyddol werthusiad llawn o effaith hyfforddiant a gweithredu'r gwasanaeth addysg ar weithdrefnau a ddefnyddir gan yr holl staff yn y broses Amddiffyn Plant.

## **1.2. Rolau a chyfrifoldebau**

Diffinnir rôl a chyfrifoldebau aelodau'r Is-grŵp Cynllunio fel a ganlyn:

### **1. Person Dynodedig Amddiffyn Plant (Gwern Ap Rhisiart)**

- Cadeirydd yr Is-grŵp Cynllunio.
- Sicrhau trosolwg manwl o holl drefniadau a gweithdrefnau o fewn yr Adran Addysg.
- Cynnal cyfarfodydd cynllunio ac adolygu achosion ar gyfer cloi achosion.
- Sicrhau cydweithio effeithiol rhwng asiantaethau perthnasol.
- Mynychu cyfarfodydd lle y gwneir honiadau yn erbyn penaethiaid ysgolion, a staff allweddol eraill, neu sicrhau presenoldeb aelod o'r is-grŵp cynllunio amddiffyn plant.
- Adolygu Polisi Amddiffyn Plant ar y cyd â Gwasanaethau Cymdeithasol a'r Heddlu.

### **2. Swyddog Dynodedig Diogelu Plant yr Adran Addysg (Ffion Rhisiart)**

- Aelod o'r Is-grŵp Cynllunio.
- Adrodd yn chwarterol yn gorfforaethol ar ddangosyddion cytunedig sy'n amlygu perfformiad yr adran yn y maes yma.
- Sicrhau hyfforddiant lefel uwch i holl staff yr Adran Addysg.
- Sicrhau hyfforddiant ar y cyd i staff ysgolion a llywodraethwyr dynodedig.
- Sicrhau adroddiad o werthusiad effaith hyfforddiant a gweithdrefnau a ddefnyddir gan yr holl staff yn y broses Amddiffyn Plant, yn flynyddol (neu fel bo'r gofyn gan y Panel Strategol Amddiffyn Plant/Diogelu).
- Adolygu'r polisi Grym Rhesymol.
- Sicrhau hyfforddiant priodol ar gyfer defnydd o rym rhesymol, ymyrraeth ac amser allan (time out).
- Cynnal ymweliadau ag ysgolion unigol i drafod protocolau a gweithdrefnau'r ysgol.
- Mynychu cyfarfodydd strategaeth pan drafodir honiadau yn erbyn staff ysgolion.
- Sicrhau trefniadau ffurfiol ar gyfer sicrhau dilyniant i achosion.
- Sicrhau trefn ffurfiol ar gyfer sicrhau dilyniant i achosion.
- Cydlynu'r trefniadau hyfforddiant.

### **3. Swyddog Cefnogi Cynorthwyol (Bethan Eleri Roberts / Ffion Hughes)**

- Cydlynydd ac aelod o'r Is-grŵp Cynllunio.
  - Gweinyddu materion gweithredu o'r Is-grŵp Cynllunio.
-



- Cydlynu adroddiad o werthusiad effaith hyfforddiant ac ansawdd gweithdrefnau ysgolion y Sir.
- Cadw cofnodion hyfforddiant ysgolion (staff a llywodraethwyr) yn gyfredol.

#### 4. Uwch Swyddog Gwella Ansawdd Addysg (Keith Parry)

- Aelod o'r Is-grwp Cynllunio
- Monitro gweithdrefnau ysgolion

## 2. Gweithdrefnau Amddiffyn Plant Cymru Gyfan 2008

Bydd holl staff y Gwasanaeth Addysg yn cydymffurfio'n llawn â'r fersiwn ddiweddaraf o'r gweithdrefnau gan eu bod yn rhan hanfodol o'r gwaith ehangach mewn perthynas â diogelu plant a phobl ifanc a hyrwyddo eu lles.

Mae'r canllawiau ar gyfer y Gwasanaeth Addysg yn nodi:

- Os oes yna bryder neu os gwneir honiad o gamdriniaeth mewn sefyllfa ysgol, dylid rhoi gwybod yn syth i'r pennaeth neu'r aelod staff uwch â chyfrifoldeb dros ddelio â materion amddiffyn plant a dylid dilyn gweithdrefnau'r ysgol.
  - Os oes yna bryder neu os gwneir honiad o gamdriniaeth "y tu allan i sefyllfa ysgol", dylid dilyn yr un gweithdrefnau yn ddi-oed neu gysylltu gyda'r Tîm Cyfeiriadau Plant (rhifau isod).
  - Mae staff yr adran addysg gan gynnwys staff ysgolion a thimau canolog yr adran addysg yn cyfeirio unrhyw bryderon am amddiffyn plant yn uniongyrchol at sylw **Ffion Rhisiart** ac yn absenoldeb yr uchod bydd arweiniad pellach yn cael ei roi gan y swyddog cynorthwyol.
  - Os yw'r honiad yn erbyn Ffion Rhisiart, dylid cyfeirio'n uniongyrchol at y Tîm Cyfeiriadau Plant (rhifau isod)
  - Mae angen cyfeirio'n syth i sylw'r Tîm Cyfeiriadau Plant os oes unrhyw amheuaeth parthed amddiffyn plentyn, lles plentyn neu os oes angen cyngor y tu mewn neu tu allan i oriau gwaith.
  - Mae'r wybodaeth am rifau ffôn timau cyfeirio a thîm tu allan i oriau gwaith hefyd ar gael ym mhob ysgol, ynghyd a rhifau ffôn timoedd ardal.
-

**Dyma rifau ffôn cyswllt Tim Cyfeiriadau Plant, Gwasanaethau Cymdeithasol:**

Rhif ffôn: 01766 772 577

e-bost: [CyfeiriadauPlant@gwynedd.gov.uk](mailto:CyfeiriadauPlant@gwynedd.gov.uk)

**Tim Allan o Oriau Gwynedd ac Ynys Môn:**

Rhif ffôn: 01248 353551

[Llun - Gwener 17.00-09.00 a phenwythnosau a gwyliau Banc 17.00 Gwener- 9.00 Llun]

Adolygir **21/11/16**

Arwyddwyd: \_\_\_\_\_, Cadeirydd y Llywodraethwyr

Dyddiad: \_\_\_\_\_

---

**ATODIAD 8**

**FFURFLEN COFNODI CAMAU NESAF**

**Dylid cwblhau y ffurflen hon yn dilyn gwneud cyfeiriad i'r Gwasanaethau Cymdeithasol pan nad yw'r cyfeiriad yn cyrraedd trothwy ymyrraeth.**

**Dyddiad y cyfeiriad:**

**Natur y cyfeiriad:** Amddiffyn Plant

Angen gofal a chymorth

**Dyddiad derbyn adborth:**

**Ffurf adborth:** Llafar

Llythyr

E-bost

Adborth a chyngor a dderbynwyd:

---

---

---

---

---

---

**Camau nesaf (e.e. monitro, cyfeirio i wasanaeth arall)**

---

---

---

---

---

**Arwyddwyd:**

**Dyddiad:**

**RHAID CADW COPI O'R DDOGFEN GYDA'R CYFEIRIAD AC ADBORTH**

---

